

ผลงานวิชาการเพื่อประเมินบุคคล

การส่งออกผลไม้ไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

เพื่อเสนอพิจารณาให้ดำรงตำแหน่ง

นักวิชาการพาณิชย์ 6 ว.

ของ

นายนิษณะ ทวีพาณิชย์

นักวิชาการพาณิชย์ 5

สำนักบริการส่งออก กรมส่งเสริมการส่งออก

กระทรวงพาณิชย์

สารบัญ

	<u>หน้า</u>
บทนำ	
1. ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาชนจีน	1-7
2. ความสัมพันธ์ไทย-จีน	8-11
3. ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-จีน	12-15
4. FTA ไทย-จีน และภาพรวมการส่งออกผลไม้ไปจีน	16-21
5. กฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของจีน	22-23
6. เส้นทางตลาดผลไม้ไทยเข้าจีน	24-30
7. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการส่งออกผลไม้ไทย-จีน ภายใต้ FTA	31-34
8. บทสรุป	35-36

บทนำ

ไทยและจีนเป็นมิตรประเทศที่ใกล้ชิดกัน ทั้งสองประเทศมีสัมพันธ์ไมตรีสืบเนื่องมานานหลายร้อยปี ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ผู้นำและบุคคลสำคัญของทั้งสองประเทศได้แลกเปลี่ยนการเยือนกันบ่อยครั้ง ความสัมพันธ์และความร่วมมือในด้านต่างๆ ระหว่างสองประเทศได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนชาวไทยและจีนต่างใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น “สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน” ระหว่างไทยและจีน ได้กลายเป็นแบบอย่างของความร่วมมืออันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย

นับตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีนเมื่อปีพ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ไทยและจีนได้ลงนามความตกลงหลายฉบับเพื่อส่งเสริมความร่วมมือบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างสองประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-จีนอย่างกว้างขวางขึ้น มูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างไทย-จีนได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั้งสองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ความร่วมมือของทั้งสองประเทศในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม สาธารณสุขและการกีฬา ก็ได้ขยายวงกว้างขึ้น

และเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ประกอบกับภูมิประเทศที่ตั้งของ 2 ประเทศที่ไม่ไกลจากกัน และความใกล้ชิดของเชื้อชาติไทย-จีน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างกันอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยโบราณเป็นต้นมา ซึ่งมีผลให้ผู้บริโภคริโกลจีนมีโอกาสได้สัมผัสและบริโภคสินค้าพื้นเมืองของไทยหลายชนิด อาทิเช่น อาหารไทย และผลไม้ไทย เป็นต้น

ผลไม้เป็นสินค้าที่ประเทศไทย มีศักยภาพในการผลิตเพียงพอให้ผลผลิตตามฤดูกาลสลับกัน บางชนิดให้ผลผลิตตลอดทั้งปี ปัจจุบันการเพาะปลูกไม้ได้มุ่งเพื่อบริโภคภายในประเทศเพียงอย่างเดียว ยังมุ่งส่งออกตลาดต่างประเทศ โดยเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามปรับปรุงพันธุ์ และพัฒนาคุณภาพของผลผลิตให้ได้มาตรฐานของตลาดส่งออกมากยิ่งขึ้น

ผลไม้ไทยเป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้บริโภคชาวจีนมาเป็นเวลาช้านาน ชาวจีนรู้จักการนำผลไม้ไทย อาทิเช่น ลำไย และทุเรียน ไปใช้เป็นส่วนประกอบในการปรุงอาหาร ซึ่งการส่งออกผลไม้ไทยไปประเทศจีน

นับตั้งแต่มีความตกลง FTA มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นของปริมาณและมูลค่าอย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันจีน
เป็นตลาดส่งออกผลไม้ที่สำคัญเป็นอันดับ 1 ของไทย

รายงานฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลการส่งออกผลไม้ไทยไปประเทศจีนแบบครบ
วงจร ซึ่งได้แก่ ผลกระทบจาก FTA ผักผลไม้ไทย-จีน เส้นทาง การส่งออกผลไม้ไทยไปประเทศจีน ปัญหา
อุปสรรคที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ไข และกลยุทธ์การขยายตลาดผลไม้ไทยในประเทศจีน

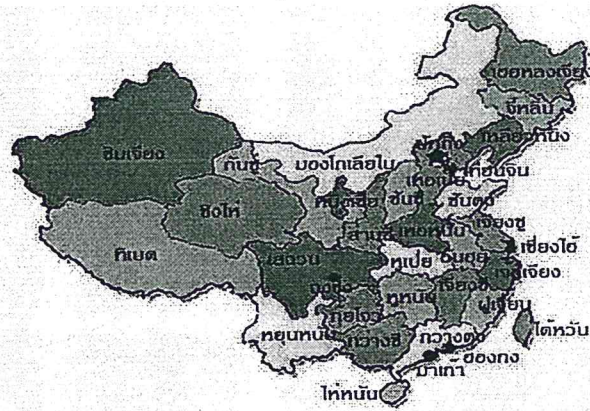
บทที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาชนจีน

ที่ตั้ง เชื้อชาติ และภาษา

ประเทศจีนตั้งอยู่ในทวีปเอเชียตะวันออก มีพรมแดนติดต่อกับประเทศต่างๆ โดยรอบ 15 ประเทศ คือ เกาหลีเหนือ รัสเซีย มองโกเลีย คาซัคสถาน เคนนีทาจิสถาน ทาจิกิสถาน อัฟกานิสถาน ปากีสถาน อินเดีย เนปาล สิบขิม ภูฏาน พม่า ลาว และเวียดนาม ขณะที่ทิศตะวันออกและทิศใต้จดทะเลเหลือง ทะเลจีนตะวันออก และทะเลจีนใต้ มีพื้นที่รวม 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร มีเส้นพรมแดนทางบกยาวกว่า 2 หมื่นกิโลเมตร ภูมิประเทศทางตะวันตกส่วนใหญ่เป็นที่อกเขา ทะเลทราย และที่ราบสูง และค่อยๆ ลาดลงทางทิศตะวันออก

ประเทศจีนประชากรทั้งสิ้นประมาณ 1,307.5 ล้านคน มีชนชาติต่างๆ อยู่รวมกัน 56 ชนชาติ โดยเป็นชาว "ฮั่น" ร้อยละ 93.3 ที่เหลือเป็นชนกลุ่มน้อยที่สำคัญได้แก่ ชนเผ่าจ้วง หุย อุยกูร์ หยี ทิเบต แม้ว แมนจู มองโกล ไตหรือไท เกาซัน ภาษาที่ใช้เป็นภาษาราชการคือภาษาจีนกลาง ทั้งนี้ชาวจีนในมณฑลต่างๆ มีภาษาพูดท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เช่น เสฉวน หูหนาน กวางตุ้ง ไทหล่า และฮกเกี้ยน

การปกครองส่วนกลางแบ่งออกเป็น 23 มณฑล (รวมถึงไต้หวัน) 5 เขตปกครองตนเอง (มองโกเลีย หึงเซีย่ ชินเจียง กวางสี และทิเบต) 4 มหานครที่ขึ้นต่อส่วนกลาง (ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เทียนจิน และฉงชิ่ง) และ 2 เขตบริหารพิเศษ (ฮ่องกง และมาเก๊า)

การปกครอง

ในระบอบการปกครองของจีนพรรคคอมมิวนิสต์จะเป็นผู้กำหนดนโยบายทุกด้านให้รัฐบาลไปปฏิบัติ (รัฐบาลจึงไม่ใช่องค์กรกำหนดนโยบาย) โดยจีนมีนโยบายภายในที่สำคัญ ดังนี้

1. เน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเปิดประเทศเพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และกำหนดเป้าหมายให้ GDP เพิ่มขึ้นอีก 4 เท่าตัว และทำให้จีนสร้างความกินดีอยู่ดี “เสี่ยวคาง” แก่คนจีนในระดับเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาในระดับกลาง ภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) ในขณะเดียวกัน ก็ต้องแก้ไขปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำของระดับการพัฒนาระหว่างภาคตะวันออกกับภาคตะวันตก ซึ่งอาจนำมาซึ่งปัญหาการเมือง สังคม ความแตกแยกของชนชาติที่รุนแรง จึงได้กำหนดให้พัฒนาภาคตะวันตกไปในเวลาเดียวกันด้วย

2. จีนเน้นการปฏิรูปทางการเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะเดียวกัน เพื่อลดกระแสกดดันการเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมือง ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนประเมินแล้วว่าไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในระยะ 10 ปีข้างหน้า นายเจียง เจ๋อหมิน อดีตประธานาธิบดีจีน จึงได้เสนอหลักการ 3 ตัวแทนขึ้นมาและบรรจุลงไปในธรรมนูญของพรรค หลักการ 3 ตัวแทน จะสามารถลดแรงกดดันของกลุ่มนายทุนใหม่และนักวิชาการเรื่องปฏิรูปการเมืองได้ โดยพรรคคอมมิวนิสต์เปิดกว้างให้คนเหล่านี้เข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคและการบริหารประเทศได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ จีนได้เริ่มปล่อยให้การปกครองระดับท้องถิ่นในระดับตำบลและเมือง (อำเภอ) มีการเลือกตั้งโดยอิสระแล้วตั้งแต่ปี 2538

หลักการสามตัวแทนได้กำหนดให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นตัวแทนใน 3 ด้าน คือ

- (1) ด้านการผลิต โดยดูแลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
- (2) ด้านวัฒนธรรม โดยดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีของจีน และนำวัฒนธรรมอื่นที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ
- (3) เปิดให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นตัวแทนของประชาชนทุกชนชั้น กล่าวคือ ได้เปิดให้กลุ่มนายทุนและนักธุรกิจ ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่พรรคกำหนดเข้ามาเป็นสมาชิกพรรค และมีส่วนร่วมทางการ

เมืองเพิ่มขึ้นถือเป็นการเปลี่ยนภาพลักษณ์ของพรรคจากตัวแทนเชิงปฏิวัติ หรือตัวแทนของชนชั้น
แรงงาน เป็นตัวแทนเชิงบริหาร หรือตัวแทนของประชาชนทุกชนชั้น

เศรษฐกิจการค้า

รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี

1,230 ดอลลาร์สหรัฐ (ปี 2547)

GDP

ประมาณ 1,650,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (13,651,500 ล้านหยวน) (ปี 2547) ถือว่าเศรษฐกิจของจีนมี
ขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลก

GDP Growth

9.5% (ปี 2547)

9.3% (ประมาณการปี 2548)

ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ

691,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ปี 2547) เพิ่มขึ้นจากปี 2546 คิดเป็น 206,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 5.3 (ปี 2547)

การค้าระหว่างประเทศ

เศรษฐกิจจีนยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องภายใต้นโยบายการปฏิรูปและการเปิดประเทศที่ดำเนินมาตั้งแต่ปี
2521 รัฐบาลจีนมีเป้าหมายที่จะเน้นผลผลิตทางการเกษตรให้พอเพียงสำหรับการบริโภคภายในประเทศ
โดยการเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีระดับสูง เพื่อยกระดับการผลิตและการกระจายรายได้อย่างเท่า
เทียมกันด้วย

การค้าระหว่างประเทศของจีนในปี 2547 มีมูลค่ารวม 1,154,791 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.7 จากมูลค่าการค้ารวมในปี 2546 จีนนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมูลค่า 561,423 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.0 และส่งออกสินค้ามูลค่า 593,368 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.4

นโยบายสำคัญด้านเศรษฐกิจของจีน มีรายละเอียด ดังนี้

- (1) ยึดมั่นการกระตุ้นอุปสงค์ของตลาดภายในประเทศต่อไป
- (2) ดำเนินนโยบายการคลังในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง เพื่อยึดเป็นยุทธศาสตร์ระยะยาวของประเทศ รวมทั้งรักษาเสถียรภาพของค่าเงินหยวน
- (3) เร่งปรับโครงสร้างด้านการเกษตร การปฏิรูปชนบท และการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
- (4) เร่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในเชิงยุทธศาสตร์ โดยเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีแก่วิสาหกิจจีน ยกระดับมาตรฐานเทคโนโลยีการผลิตพัฒนาการศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพบุคคล และใช้โอกาสที่จีนเข้าเป็นสมาชิก WTO ขยายการติดต่อและร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น
- (5) ปรับเปลี่ยนการบริหารงานด้านเศรษฐกิจของภาครัฐ เพื่อความเป็นเอกภาพของนโยบายและความโปร่งใส ซึ่งจะยกระดับการทำงานให้สอดคล้องกับหลักสากล รวมทั้งฝึกฝนอบรมบุคลากรที่เชี่ยวชาญในกฎหมายและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- (6) พัฒนาภาคตะวันตก เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างการพัฒนา และมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนทางภาคตะวันออก และตะวันตก
- (7) พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมไฮเทค เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพิ่มมูลค่าของสินค้า
- (8) จีนมีนโยบายเปิดกว้างด้านตลาดหลักทรัพย์ โดยนักลงทุนต่างชาติที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถยื่นขอใบอนุญาต Qualified Foreign Institutional Investor: QFII จากคณะกรรมการกำกับและดูแลตลาดหลักทรัพย์จีน (China Securities Regulatory Commission: CSRC) โดยนโยบายดังกล่าวเริ่มใช้อย่างเป็นทางการเมื่อปลายปี 2545

ในปัจจุบันตลาดหุ้นและตลาดพันธบัตรจีนมีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 500,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเดิมสงวนไว้สำหรับนักธุรกิจจีนเท่านั้น การเปิดตลาดจึงเปรียบเสมือนการเปิดโอกาสในการลงทุนที่มีมูลค่าสูงให้แก่ักลงทุนต่างชาติ ขณะเดียวกัน จะช่วยระดมทุนใหม่ ๆ และสร้างความชำนาญให้แก่ตลาด

หลักทรัพย์จีน และกระตุ้นให้เกิดแรงซื้อขายในตลาดหุ้น

ตลาดส่งออกสินค้าที่สำคัญ

สหรัฐฯ ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เยอรมนี

ตลาดนำเข้าสินค้าที่สำคัญ

ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ สหรัฐฯ เยอรมนี

สินค้าออกที่สำคัญ

ชิ้นส่วนและวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องกระเป๋าเดินทาง เฟอร์นิเจอร์และ
ส่วนประกอบ

สินค้าเข้าที่สำคัญ

แผงวงจรไฟฟ้า น้ำมันปิโตรเลียมดิบและน้ำมันดิบ ชิ้นส่วนและวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สินแร่
เครื่องจักรฯ

การลงทุนจากต่างประเทศ

ในส่วนของการลงทุนจากต่างประเทศ มูลค่าเงินลงทุนในจีน (FDI) มีมูลค่าประมาณ 60,600 ล้าน
ดอลลาร์สหรัฐ (ปี 2547) เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.3 จากมูลค่า FDI ในปี 2546 โดยมีผู้ลงทุนที่สำคัญ คือ
ฮองกง ไต้หวัน สหรัฐฯ เยอรมนี สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้

ตารางที่ 1: ตลาดส่งออกสำคัญ 10 อันดับแรกของจีน ปี 2003-2005 (ม.ก.-ต.ค.)

Year To Date: January - October						
	Partner Country	United States Million Dollars			% Share	% Change
		2003	2004	2005	2005	2005/2004
	World	348,649.05	468,937.22	614,696.63	100.00	31.08
1	United States	74,950.02	99,758.22	132,549.86	21.56	32.87
2	Hong Kong	60,226.17	79,346.98	97,004.74	15.78	22.25
3	Japan	47,702.68	58,413.94	68,771.35	11.19	17.73
4	Korea South	15,694.54	21,827.77	28,599.78	4.65	31.02
5	Germany	13,714.52	18,610.42	25,994.50	4.23	39.68
6	Netherlands	10,401.46	14,147.58	20,829.34	3.39	47.23
7	United Kingdom	8,460.63	11,941.34	15,405.52	2.51	29.01
8	Taiwan	7,047.99	10,529.07	13,351.50	2.17	26.81
9	Singapore	6,981.21	9,960.98	13,255.24	2.16	33.07
10	Russia	4,632.94	6,962.78	10,531.01	1.71	51.25

ที่มา : www.gtis.com/gta

ตารางที่ 2: สินค้าส่งออกสำคัญ 10 อันดับแรกของจีน ปี 2003-2005 (ม.ก.-ต.ค.)

Year To Date: January - October						
	Description	United States Dollars			% Share	% Change
		2003	2004	2005	2005	2005/2004
	All Commodity Chapters	348,649.05	468,937.22	614,696.63	100	31.08
1	Electric Machinery Etc; Sound Equip; Tv Equip; Pts	69,207.06	101,240.82	135,246.87	22.00	33.59
2	Nuclear Reactors, Boilers, Machinery Etc.; Parts	65,117.73	93,153.44	120,157.21	19.55	28.99
3	Apparel Articles And Accessories, Not Knit Etc.	20,559.83	23,816.07	29,349.07	4.77	23.23
4	Apparel Articles And Accessories, Knit Or Crochet	16,912.49	21,125.23	25,364.92	4.13	20.07
5	Optic, Photo Etc, Medic Or Surgical Instrments Etc	8,367.33	13,044.10	20,234.08	3.29	55.12
6	Furniture; Bedding Etc; Lamps Nesoi Etc; Prefab Bd	10,349.71	13,765.51	18,161.34	2.95	31.93
7	Footwear, Gaiters Etc. And Parts Thereof	10,617.06	12,416.36	15,644.06	2.55	26.00
8	Articles Of Iron Or Steel	7,643.26	10,833.95	15,530.82	2.53	43.35
9	Toys, Games & Sport Equipment;	11,011.08	11,865.98	15,079.75	2.45	27.08
10	Mineral Fuel, Oil Etc.; Bitumin Subst; Mineral Wax	9,047.06	11,690.02	14,430.77	2.35	23.45

ที่มา : www.gtis.com/gta

ตารางที่ 3: ตลาดนำเข้าสำคัญ 10 อันดับแรกของจีน ปี 2003-2005 (ม.ก.-ต.ก.)

Year To Date: January - October						
	Partner Country	United States Million Dollars			% Share	% Change
		2003	2004	2005	2005	2005/2004
	World	333,866.15	457,073.44	534,138.52	100.00	16.86
1	Japan	60,221.20	77,254.69	81,165.59	15.20	5.06
2	Korea South	34,584.06	50,679.00	62,463.96	11.69	23.25
3	Taiwan	39,577.55	52,904.75	59,741.97	11.18	12.92
4	China	19,662.72	30,784.32	42,818.57	8.02	39.09
5	United States	27,565.43	36,774.20	39,786.47	7.45	8.19
6	Germany	19,676.26	24,829.66	25,137.10	4.71	1.24
7	Malaysia	11,292.17	14,879.93	16,131.90	3.02	8.41
8	Singapore	8,414.93	11,228.22	13,378.83	2.50	19.15
9	Australia	5,850.58	9,262.11	13,127.10	2.46	41.73
10	Russia	8,167.05	10,077.65	13,120.01	2.46	30.19

ที่มา : www.gtis.com/gta

ตารางที่ 4: สินค้านำเข้าสำคัญ 10 อันดับแรกของจีน ปี 2003-2005 (ม.ก.-ต.ก.)

Year To Date: January - October						
	Description	United States Dollars			% Share	% Change
		2003	2004	2005	2005	2005/2004
	All Commodity Chapters	333,866.15	457,073.44	534,138.52	100	31.08
1	Electric Machinery Etc; Sound Equip; Tv Equip; Pts	83,089.07	114,813.22	138,463.21	22.00	33.59
2	Nuclear Reactors, Boilers, Machinery Etc.; Parts	58,133.55	75,080.61	78,153.97	19.55	28.99
3	Mineral Fuel, Oil Etc.; Bitumin Subst; Mineral Wax	23,998.90	37,541.60	52,166.27	4.77	23.23
4	Optic, Photo Etc, Medic Or Surgical Instrments Etc	19,624.05	33,152.15	39,518.03	4.13	20.07
5	Plastics And Articles Thereof	17,022.96	22,664.55	27,605.47	3.29	55.12
6	Organic Chemicals	13,098.36	19,277.27	23,535.42	2.95	31.93
7	Iron And Steel	18,410.27	19,901.05	22,498.64	2.55	26.00
8	Ores, Slag And Ash	5,581.09	13,927.35	20,882.94	2.53	43.35
9	Copper And Articles Thereof	5,681.76	8,358.65	10,744.56	2.45	27.08
10	Vehicles, Except Railway Or Tramway, And Parts Etc	9,676.49	10,878.84	9,660.23	2.35	23.45

ที่มา : www.gtis.com/gta

บทที่ 2

ความสัมพันธ์ไทย - จีน

ย้อนรอยสายสัมพันธ์สองแผ่นดิน

ในพงศาวดารจีนกล่าวไว้ว่า ไทยและจีนเริ่มติดต่อและสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกันตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นและราชวงศ์ถัง อาณาจักรสุโขทัยที่อยู่ทางตอนเหนือของไทยได้สถาปนาขึ้นเป็นราชธานีตรงกับช่วงปลายราชวงศ์ซ่งต้นราชวงศ์หยวนของจีน โดยได้ส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนถึง 9 ครั้งระหว่างปี พ.ศ. 1835 – 1846 และกษัตริย์ราชวงศ์หยวนก็เคยส่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทย 3 ครั้ง ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาของไทยซึ่งตรงกับสมัยราชวงศ์หมิงของจีน เป็นยุคที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนรุ่งเรืองที่สุดในประวัติศาสตร์ จากพงศาวดารบันทึกไว้ว่า พระมหากษัตริย์ไทยแห่งกรุงศรีอยุธยาได้ส่งขุนนางและทูตานุทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับราชวงศ์หมิงรวมทั้งสิ้น 112 ครั้ง ขณะเดียวกันราชวงศ์หมิงส่งขุนนางและทูตานุทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับกษัตริย์ราชวงศ์อยุธยา 19 ครั้ง จากการส่งราชทูตมาเจริญสัมพันธไมตรี ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า และวัฒนธรรม ชาวจีนที่เข้ามาค้าขายและตั้งรกรากในประเทศไทยก็เพิ่มมากขึ้นทุกปี ในสมัยกรุงศรีอยุธยากรุงธนบุรี จวบจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นล้วนได้ติดต่อไปมาหาสู่กับราชวงศ์ชิงของจีนอย่างแน่นแฟ้น สมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ส่งสินค้าไปขายยังประเทศจีนคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 86% ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของไทยในช่วงนั้น และเรือสินค้าจีนที่เข้ามาค้าขายในประเทศไทยมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาเรือสินค้าต่างชาติทั้งหมด ส่งผลให้จีนกลายเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย พ่อค้าที่ค้าขายในไทยส่วนใหญ่ก็คือ ชาวจีน จนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในไทยมีจำนวนเกือบ 1 ล้านคน

หลังจากจีนปฏิวัติการปกครองชิงไห่และสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนทั้งในด้านประเพณีวัฒนธรรมได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง ไทยและจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 นับเป็นการเปิดประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของความสัมพันธ์ไทยจีนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

30 ปี ความสัมพันธ์ไทย-จีน

นับตั้งแต่มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีนเมื่อปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ผู้นำของทั้งสองประเทศได้เยี่ยมเยือนระหว่างกันหลายครั้ง ความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีของทั้งสองประเทศพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า การทหาร การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและวัฒนธรรม เช่นเดียวกับสัมพันธ์ไมตรีของประชาชนทั้งสองประเทศที่กระชับแน่นแฟ้นขึ้นเป็นลำดับ

ในปี 2518 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีของไทยในสมัยนั้นได้ไปเยือนจีนและเข้าพบเหมาเจ๋อตุง ประธานาธิบดีจีนเป็นครั้งแรก นอกจากนี้ พระบรมวงศานุวงศ์ไทยหลายพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยือนประเทศจีนหลายครั้ง ในปี 2521 นายเติ้งเสี่ยวผิง รองนายกรัฐมนตรีจีนได้มาเยือนประเทศไทยและเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นอกจากนี้ยังมีผู้นำจีนหลายท่านที่ล้วนเคยมาเยือนประเทศไทยในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

การที่ผู้นำไทยและจีนได้เดินทางไปเยี่ยมเยือนซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ นับเป็นแรงผลักดันสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือและเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างทั้งสองประเทศให้เพิ่มพูนมากขึ้น ประเทศไทยและจีนกลายเป็นมิตรประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงที่มีสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างกัน ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจ การอำนวยความสะดวก ประโยชน์และความร่วมมืออันดีระหว่างสองประเทศ “สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน” ได้กลายเป็นแบบอย่างความร่วมมือและไมตรีจิตระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

ความร่วมมือในด้านต่างๆ

นับตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับจีนเป็นต้นมา ทั้งสองประเทศได้ร่วมทำสนธิสัญญาความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ การค้า วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การท่องเที่ยว การบิน การขนส่งทางทะเล กฎหมาย และกงสุล สนธิสัญญาและข้อตกลงเหล่านี้ได้เปิดทางให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย-จีนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในอนาคต ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและ

การค้าไทย-จีนพัฒนาอย่างมั่นคงโดยตลอด มูลค่าการค้าทวิภาคีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการลงทุนระหว่างทั้งสองประเทศขยายตัวเป็นลำดับ ความร่วมมือของทั้งสองประเทศในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม สาธารณสุข และกีฬาได้รับการพัฒนาใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2521 รัฐบาลของไทยและของจีนร่วมลงนามในข้อตกลงทางการค้า อันเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาการค้าระดับทวิภาคี ปี 2528 รัฐบาลไทยและจีนได้ร่วมลงนามในข้อตกลงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเศรษฐกิจระหว่างไทยจีนและข้อตกลงการคุ้มครองการลงทุน ซึ่งส่งผลดีต่อการขยายความร่วมมือด้านการลงทุนของทั้งสองประเทศ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การลงทุนระหว่างทั้งสองประเทศค่อนข้างคึกคัก มูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เข้าไปลงทุนในจีน นับตั้งแต่ปี 2524 ที่จีนเริ่มเปิดประเทศมากขึ้น นักธุรกิจไทยต่างทยอยเข้าไปลงทุนในจีนอย่างต่อเนื่อง บริษัทไทยที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปลงทุนในจีนรวมทั้งสิ้น 3,000 โครงการ เงินทุนในสัญญาทั้งหมดมีมูลค่ากว่า 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินลงทุนจริงมีมูลค่ากว่า 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2544 ธุรกิจไทยเข้าไปลงทุนในจีน ประกอบด้วย ธุรกิจอาหารสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ การแปรรูปอาหาร การผลิตมอเตอร์ไซค์ อุตสาหกรรมกระดาษ ไฟฟ้า และวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น แม้ว่าจีนเริ่มเข้ามาลงทุนในไทยค่อนข้างล่าช้า แต่การลงทุนของจีนในไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว มูลค่าการลงทุนของนักลงทุนฝ่ายจีนคิดเป็นมูลค่า 3,037 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2548 (ม.ค.-ต.ค.) ธุรกิจที่จีนเข้ามาลงทุนในไทย ได้แก่ อุตสาหกรรมเบา สิ่งทอ ยางพารา เคมีภัณฑ์ การแปรรูปอาหาร การหลอมสแตนเลส ธุรกิจการธนาคาร การประกันภัย การค้า การตรวจสอบสินค้า โรงแรม ร้านอาหาร และ อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

จากการที่เศรษฐกิจและธุรกิจการท่องเที่ยวพัฒนามากขึ้น ส่งผลให้ไทยและจีนเร่งพัฒนาและขยายเส้นทาง การท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศ ปัจจุบันทั้งสองประเทศได้เปิดเส้นทางการบินเชื่อมระหว่างเมืองปักกิ่ง เชียงไฮ่ ศูนย์ของจีน กับ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ และภูเก็ตของไทย เป็นต้น นักท่องเที่ยวของทั้งสอง ประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2547 นักท่องเที่ยวจีนที่เข้ามาท่องเที่ยวในไทยมีจำนวนถึง 1,219,019 คน ส่วนนักท่องเที่ยวไทยที่ไปท่องเที่ยวยังประเทศจีนมีจำนวน 285,893 คน ชาวจีนมักนิยมมาเที่ยวชม และพักผ่อนที่ประเทศไทยในช่วงวันหยุดเทศกาล และประเทศจีนก็เป็นสถานที่ท่องเที่ยวลำดับต้นๆ ที่คนไทยเลือกไปท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเทศกาลเช่นกัน

การแลกเปลี่ยนและความร่วมมือของทั้งสองประเทศในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรม สาธารณสุข การศึกษา การทหารและกฎหมายได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไทยและจีนได้ร่วมลงนามใน ข้อตกลงความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจัดการประชุมคณะกรรมการร่วมชุดแรกในประเทศไทยเมื่อปี 2521 หัวข้อที่ทั้งสองฝ่ายดำเนินการร่วมมือกันมีทั้งหมด 689 รายการ มีเจ้าหน้าที่ แลกเปลี่ยนความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 2,790 กว่าคน รวมทั้งประสานความร่วมมือ ด้านการเกษตร การคมนาคม เทคโนโลยีด้านการสื่อสารและการติดต่อผ่านดาวเทียม รัฐบาลของทั้งสอง ประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในด้านความร่วมมือและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ ส่งผลให้ความร่วมมือดังกล่าวพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ในปี 2539 กระทรวงศึกษาธิการ ของไทยและกระทรวงวัฒนธรรมของจีนได้ร่วมลงนามใน “บันทึกความเข้าใจด้านความร่วมมือและการ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-จีน” และในปี 2544 รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามใน “ข้อตกลง เรื่องความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างรัฐบาลจีน-ไทย” ข้อตกลงทั้งสองฉบับนี้จะเป็นแรงผลักดันให้ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศพัฒนายิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของทั้งสอง ประเทศได้ขยายวงกว้างขึ้น จากช่วงแรกของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตซึ่งครอบคลุม 4 ประเด็นหลัก เพิ่มขึ้นเป็น 300 กว่ารายการ

การแลกเปลี่ยนในด้านศิลปะ ศาสนา กีฬา และสังคมศาสตร์ของประชาชนทั้งสองประเทศก็ได้รับการ พัฒนาในทุกทิศทาง และขยายขอบข่ายกว้างขึ้นเรื่อยๆ ทางด้านกองทัพของทั้งสองประเทศยังคงมีการ ติดต่อกันและแลกเปลี่ยนทางทหารในระยะยาว ผู้นำทางการทหารของทั้งสองประเทศต่างมาเยี่ยมเยือนซึ่งกัน และกันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ โรงเรียนเตรียมทหารของทั้งสองประเทศยังได้มีการแลกเปลี่ยน นักเรียนเตรียมทหารอีกด้วย ความร่วมมือในด้านกฎหมายของทั้งสองประเทศแน่นแฟ้นมากขึ้น ส่งผลให้ ความร่วมมือในการจับกุมอาชญากรรมข้ามประเทศ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และการลอบค้า ยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 3

การค้าไทย - จีน

ประเทศไทยและประเทศจีนมีการติดต่อทางเศรษฐกิจมาช้านาน โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุน ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้ากับจีน ในขณะที่นักลงทุนจีนให้ความสนใจเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ ด้านการท่องเที่ยว ปรากฏว่านักท่องเที่ยวจีนนิยมเดินทางมาเที่ยวไทยเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้เงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ไทยและจีนมีการลงนามในความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าหลายครั้ง โดยครั้งแรกได้ลงนามร่วมกันในข้อตกลงการค้าระหว่างกันเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2521 และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-จีน (Joint Trade Committee : JTC) ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2521 โดยมีหัวหน้าคณะเป็นผู้แทนระดับอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศไทย และอธิบดีกรมเอเชีย กระทรวงพาณิชย์จีน ทั้งนี้ไทยและจีนได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง 2 ประเทศอีก 2 ครั้ง ในปี 2528 และปี 2541

การค้าระหว่างไทยกับจีนในปี 2518 ซึ่งเป็นปีแรกที่สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยจีน มีมูลค่าเพียง 24.62 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หลังจากการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูต มูลค่าการค้าไทย-จีนเพิ่มขึ้นเป็น 12,246.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2547 และในช่วง 10 เดือนแรกปี 2548 มีมูลค่าการค้ารวม 16,581.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้น 34.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปี 2547 การส่งออกไทยไปจีนในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2548 มีมูลค่า 7,412.9 ล้านดอลลาร์ ขยายตัว 29% ขณะที่การนำเข้ามีมูลค่า 9,168.3 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นถึง 38.85% จากช่วงเวลาเดียวกันปีก่อน ทั้งนี้ จีนเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับ 3 ของไทย รองจากสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น โดยตลาดจีนมีบทบาทคิดเป็นสัดส่วนราว 8.09% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย สินค้าส่งออกหลักของไทยไปจีน ได้แก่ คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาง เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ น้ำมัน ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ เหล็ก เยื่อกระดาษ และข้าว เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน จีนเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 2 ของไทย รองจากญี่ปุ่น โดยไทยนำเข้าจากจีนมีสัดส่วนอยู่ที่ระดับ 9.24% ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทย สินค้านำเข้าสำคัญจากจีน

ได้แก่ เครื่องจักรและส่วนประกอบ คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า หลอดภาพโทรทัศน์และเหล็ก เป็นต้น ไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้าจีนในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา โดยมียอดขาดดุลการค้าในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2548 เป็นมูลค่า 1,755.4 ล้านดอลลาร์ หรือเพิ่มขึ้น 105% จากปีก่อน

ตารางที่ 5: สินค้าสำคัญ 10 อันดับแรกที่ไทยส่งออกไปจีน

สินค้า	มูลค่า (ล้านเหรียญฯ)		อัตรายายตัว (%)	
	2004	2005 ม.ค.-ก.ย.	2004	2005 ม.ค.- ก.ย.
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	1,515.31	1,800.88	32.3	82.6
เม็ดพลาสติก	566.29	558.12	45.88	41.5
ยางพารา	785.03	536.3	9.7	-3.57
น้ำมันดิบ	274.64	407.16	-21.93	59.09
เคมีภัณฑ์	362.17	358.44	16.17	31.15
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	281.8	282.88	66.32	32.46
แผงวงจรไฟฟ้า	226.49	265.17	10.97	70.17
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	126.66	207.71	-33.88	128.76
ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้	209.09	176.52	50.52	21.63
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	134.35	118.18	22.28	41.25
รวมสินค้า 10 รายการ	4,481.83	4,711.38	20.27	49.33
อื่นๆ	2,633.25	1,887.24	34.19	-1.95
มูลค่ารวม	7,115.08	6,598.62	25.07	29.9

ที่มา: ศูนย์สารเทศการค้าระหว่างประเทศ
กรมส่งเสริมการส่งออก

สินค้าไทยที่มีศักยภาพส่งออกไปตลาดจีน ได้แก่

- ★ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (HS. 8471) จีนนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 12,630.900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.44 นำเข้าจากไทยเป็นอันดับที่ 2 สัดส่วนร้อยละ 15.29 มูลค่า 1,931.056 ล้านดอลลาร์

สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.02 ในขณะที่นำเข้าจากจีน (Export Processing Zone : EPZ) อันดับ 1 สัดส่วน ร้อยละ 25.31 เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.48 ส่วนคู่แข่งชั้นสำคัญที่มีสัดส่วนและมูลค่าเพิ่มขึ้นสูง คือ ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์

- ★ แผงวงจรไฟฟ้า (HS. 8542) จีนนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 56,993.215 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 31.04 นำเข้าจากไทยเป็นอันดับที่ 9 สัดส่วนร้อยละ 2.22 มูลค่า 1,266.189 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.74 ในขณะที่นำเข้าจากไต้หวันอันดับ 1 สัดส่วนร้อยละ 22.24 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 22.65 ส่วนคู่แข่งชั้นสำคัญที่มี สัดส่วนและมูลค่าเพิ่มขึ้นสูง คือ เกาหลีใต้ และมาเลเซีย
- ★ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ (HS. 8473) จีนนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 12,064.903 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.52 นำเข้าจากไทยเป็นอันดับที่ 5 สัดส่วนร้อยละ 4.70 มูลค่า 567.404 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.98 ในขณะที่นำเข้าจากจีน (Export Processing Zone : EPZ) อันดับ 1 สัดส่วนร้อยละ 33.60 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.30 ส่วนคู่แข่งชั้นสำคัญที่มีสัดส่วนและมูลค่าเพิ่มขึ้น สูง คือ ญี่ปุ่น และ เกาหลีใต้
- ★ ยางธรรมชาติ (HS. 4001) จีนนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 1,235.108 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.51 นำเข้าจากไทยเป็นอันดับที่ 1 สัดส่วนร้อยละ 42.78 มูลค่า 528.394 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลง ร้อยละ 6.71 ส่วนคู่แข่งชั้นสำคัญที่มีสัดส่วนและมูลค่าเพิ่มขึ้นสูง คือ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย
- ★ น้ำมันปิโตรเลียม น้ำมันดิบ (HS. 2709) จีนนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 34,296.382 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 45.28 นำเข้าจากไทยเป็นอันดับที่ 16 สัดส่วนร้อยละ 1.09 มูลค่า 374.045 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 46.27 ในขณะที่นำเข้าจากซาอุดีอาระเบียอันดับ 1 สัดส่วนร้อยละ 17.57 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 95.93 ส่วนคู่แข่งชั้นสำคัญที่มีสัดส่วนและมูลค่าเพิ่มขึ้นสูง คือ แองโกลาและอิหร่าน

สถานการณ์ด้านการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับจีน

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2548 ไทยส่งออกสินค้าพิกัด 01-97 ปริมาณ 8,145,585 หน่วย มูลค่า 112,824.31 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 21 และ

41 ตามลำดับ สินค้าที่ส่งออกมากที่สุด ได้แก่ มันสำปะหลังคิดเป็นร้อยละ 64 และ 17 ของปริมาณและมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือ เครื่องประมวลผลข้อมูลอัตโนมัติและหน่วยต่างๆ ปริมาณร้อยละ 0.2 มูลค่าร้อยละ 15 น้ำมันปิโตรเลียม ปริมาณร้อยละ 10 มูลค่าร้อยละ 12 ยางในลักษณะชั้นปฐุม ปริมาณร้อยละ 1 มูลค่าร้อยละ 6 ส่วนประกอบและอุปกรณ์เครื่องจักร ปริมาณร้อยละ 0.03 มูลค่าร้อยละ 4 และวงจรรีเลย์ทรานซิสต์ ปริมาณร้อยละ 1 มูลค่าร้อยละ 4

ในขณะที่ไทยนำเข้าสินค้าพิกัด 01-97 ปริมาณ 2,713,466 หน่วย มูลค่า 101,654.91 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 14 และ 28 ตามลำดับ สินค้าที่นำเข้ามากที่สุด ได้แก่ ส่วนประกอบและอุปกรณ์เครื่องจักร คิดเป็นร้อยละ 0.1 และ 9 ของปริมาณและมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาคือเครื่องรับ-ส่งสำหรับวิทยุโทรศัพท์ฯ ปริมาณร้อยละ 0.04 มูลค่าร้อยละ 5 เครื่องประมวลผลข้อมูลอัตโนมัติและหน่วยต่างๆ ปริมาณร้อยละ 0.2 มูลค่าร้อยละ 5 แอปเปิ้ล แพร์และ ควินสด ปริมาณร้อยละ 9 มูลค่าร้อยละ 5 และผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปทำด้วยเหล็กหรือ เหล็กกล้าไม่เจือ ปริมาณร้อยละ 10 มูลค่าร้อยละ 4

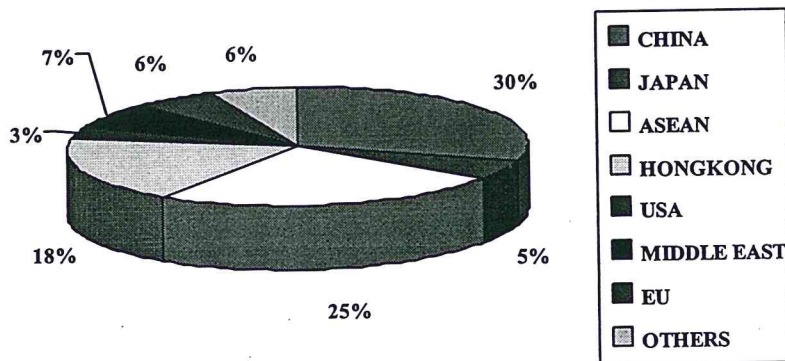
บทที่ 4

FTA ไทย-จีน

เนื่องจากรัฐบาลไทยและจีนเห็นศักยภาพด้านการค้าระหว่างกันในสินค้าเกษตร โดยเฉพาะสินค้าผักผลไม้สดทั้งสองฝ่ายจึงได้เห็นชอบและร่วมกันลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน โดยเมื่อวันที่ 18 มิ.ย. 2546 ได้มีการลงนามความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน (Agreement between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the People's Republic of China on Accelerated Tariff Elimination under the Early Harvest Programme of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and China) ซึ่งช่วยลดอุปสรรคด้านภาษีในการค้าสินค้าผักและผลไม้ (สินค้าพิกัดภาษี 07 08) ทั้งประเทศไทย และจีนมีความพร้อมในการลดภาษีอยู่แล้ว ซึ่งได้มีผลยกเว้นภาษีสำหรับสินค้า 116 รายการ ในพิกัดภาษี 07 08 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546

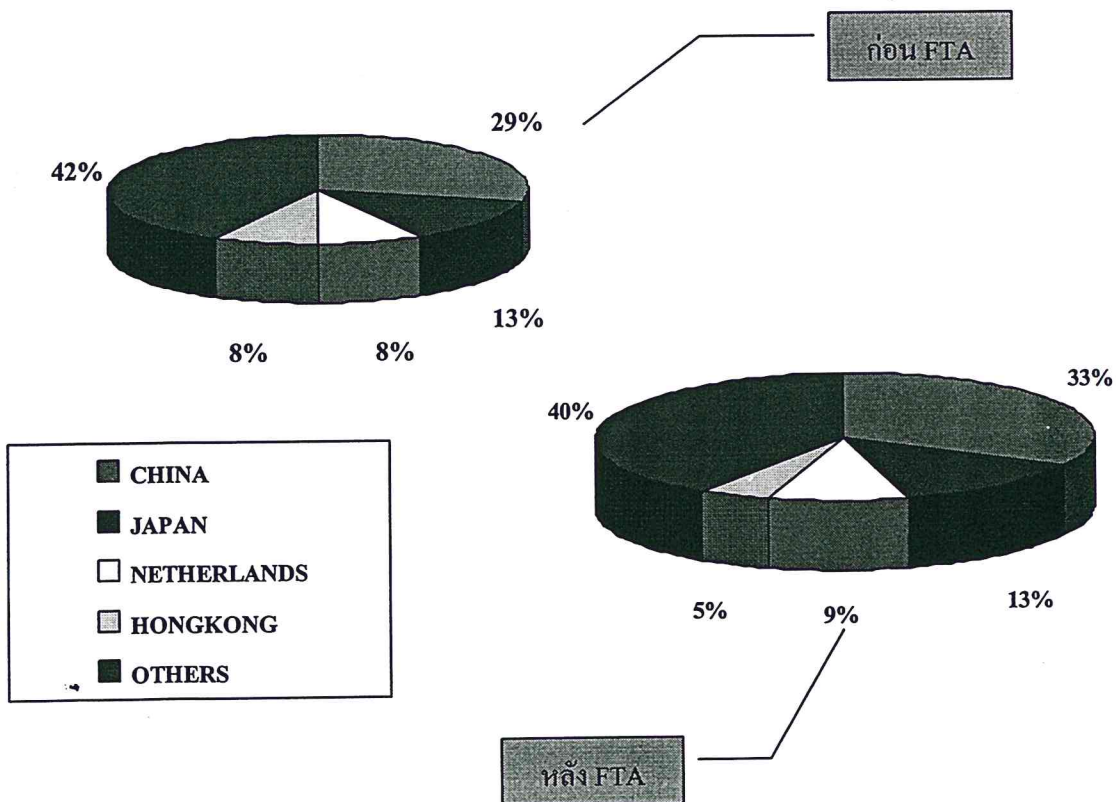
นับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา การค้าสินค้าเกษตรภายใต้พิกัด 07-08 ระหว่างไทยและจีนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (ต.ค. 2546- ต.ค. 2548) การค้าสินค้าเกษตรไทย-จีนมีมูลค่ารวม 820.12 ล้านดอลลาร์ โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.88 ในปี 2547 และร้อยละ 39.81 ในปี 2548 (ม.ค.-ก.ย.) ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งนำเข้าสินค้าพิกัด 07-08 อันดับ 1 ของจีน มีสัดส่วนการนำเข้าจากไทยร้อยละ 48 รองลงมาคือ เวียดนาม และสหรัฐอเมริกา ในสัดส่วนร้อยละ 10 และ 9.6 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 1: สัดส่วนตลาดส่งออกผลไม้สำคัญของไทย

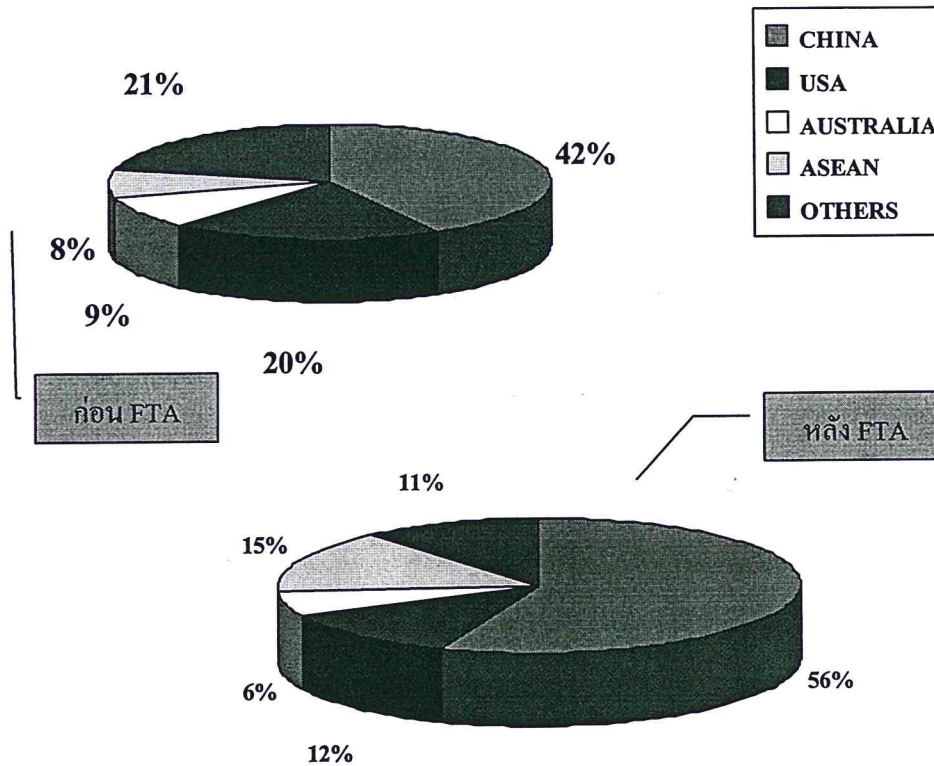
ในปี 2547 ไทยส่งออกสินค้าเกษตรพิกัด 07-08 ไปจีนคิดเป็นมูลค่า 286.13 ล้านดอลลาร์ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 44.32 เมื่อเทียบกับปี 2546 และในปี 2548 (ม.ค.- ต.ค.) ไทยส่งออกสินค้าเกษตรพิกัด 07-08 ไปจีนเป็นมูลค่า 299.03 ล้านดอลลาร์ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 34.67 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ในขณะที่ช่วงเดียวกันการนำเข้าสินค้าเกษตรพิกัด 07-08 จากประเทศจีนในปี 2547 มีมูลค่า 76.97 ล้านดอลลาร์ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 74.92 เมื่อเทียบกับปี 2546 และในปี 2548 (ม.ค.-ก.ย.) ไทยนำเข้าสินค้าเกษตรพิกัด 07-08 จากจีน คิดเป็นมูลค่า 73.31 ล้านดอลลาร์ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.61 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

แผนภาพที่ 2: ตลาดส่งออกผักผลไม้ไทยก่อนและหลัง FTA

แผนภาพที่ 3: ตลาดนำเข้าผักผลไม้ของไทยก่อนและหลัง FTA

หากพิจารณาจากมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรพิกัด 07-08 แล้วจะเห็นได้ว่านับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้เปรียบดุลการค้าประเทศจีนถึง 468.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้การส่งออกสินค้ามันสำปะหลังคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 72 ของการส่งออกสินค้าเกษตรพิกัด 07-08 จากไทยไปจีน ในขณะที่การส่งออกสินค้าผักผลไม้สดจากไทยไปจีนมีมูลค่า 179.87 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นับตั้งแต่ FTA ไทย-จีนมีผลบังคับใช้ ในขณะที่การนำเข้าสินค้าผักผลไม้จากจีนมีมูลค่า 175.93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยจีนเป็นประเทศผู้นำเข้าสินค้าผักผลไม้ที่สำคัญอันดับ 2 ของไทยรองจากประเทศญี่ปุ่น และในขณะเดียวกันประเทศจีนก็เป็นประเทศที่ไทยนำเข้าสินค้าผักผลไม้มากที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย

สินค้าเกษตรพิกัด 07-08 ที่ส่งออกและนำเข้าระหว่างไทย-จีนมี ดังนี้

ตารางที่ 6: สินค้าเกษตรพิกัด 07-08 ที่ส่งออกจากไทยไปจีน

สินค้า	มูลค่าการส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ ^๑)		อัตรายายตัว (ร้อยละ)	
	2547 (ม.ค.-ธ.ค.)	2548 (ม.ค.-ก.ย.)	2547 (ม.ค.-ธ.ค.)	2548 (ม.ค.-ก.ย.)
1. มันสำปะหลัง	212.77	219.02	64.79	33.49
2. ทูเรียน	14.00	23.90	654.28	115.69
3. ลำไยสด	20.10	21.20	260.53	35.73
4. ลำไยอบแห้ง	25.60	16.90	-53.53	-17.22
5. มังคุด	6.30	8.50	1544.21	67.37
6. ลิ้นจี่	1.30	2.20	1,938.67	62.33
7. กลิ้ว	1.20	1.20	150.12	72.10
8. อื่นๆ	4.86	6.21	158.33	67.14
รวม	286.13	299.03	44.32	34.67

ที่มา: www.gtis.com/gta

ตารางที่ 7: สินค้าเกษตรพิกัด 07-08 ที่ไทยนำเข้าจากจีน

สินค้า	มูลค่าการส่งออก		อัตรายายตัว	
	(ล้านเหรียญสหรัฐ)		(ร้อยละ)	
	2547 (ม.ค.-ธ.ค.)	2548 (ม.ค.-ก.ย.)	2547 (ม.ค.-ธ.ค.)	2548 (ม.ค.-ก.ย.)
1. แอปเปิ้ลและลูกแพร์	28.67	21.87	25.88	30.36
2. ผักแห้ง	16.54	19.68	654.22	135.83
3. หอมหัวใหญ่ และกระเทียม	10.64	12.69	55.72	86.42
4. แครอท	7.25	8.46	164.56	76.93
5. ลูกนัต	3.60	2.47	2.93	0.28
6. อื่นๆ	10.27	8.14	20.82	35.67
รวม	76.97	73.31	74.92	65.61

ที่มา: www.gtis.com/gta

ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา FTA ไทย-จีนนับได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก หากพิจารณาจากมูลค่าการค้าผักผลไม้ไทย-จีนที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการขยายตัวของมูลค่าการค้านี้ทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสได้บริโภคผลไม้ที่มีคุณภาพดีในราคาที่ถูกลง และมีความหลากหลายเนื่องจากฤดูกาลผลไม้ที่แตกต่างกันของสองประเทศ

อย่างไรก็ตามการเปิดเสรีทางการค้าผักผลไม้ระหว่าง 2 ประเทศ ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและเกษตรกร ดังนี้

1. ผลกระทบที่เกิดขึ้นสินค้าเกษตรชนิดเดียวกันที่ไทยมี Comparative Advantage ค่อนข้างกว่าจีน มันฝรั่ง หอมหัวใหญ่ และกระเทียมเป็นพืชผักที่เกษตรกรไทยเสียเปรียบจีนอย่างเห็นได้ชัด ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาไทยมีการนำเข้าสินค้าดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากจีนอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 7) เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าทำให้

มันฝรั่ง หอมหัวใหญ่ และกระเทียมนำเข้าจากจีนมีราคาถูกกว่าไทย ทำให้เกษตรกรไทยไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าพืชผักนำเข้าเหล่านี้ได้ อย่างไรก็ตามไทยได้มีการระบุใช้มาตรการ Safeguard ในข้อตกลง FTA สำหรับสินค้าหอมหัวใหญ่ และกระเทียม เพื่อเป็นการป้องกันการทะลักของสินค้าจีน กล่าวคือสินค้า 2 ชนิดนี้มีการเก็บภาษีนอกโควตา (Tariff-Rate Quota) หากมีปริมาณการนำเข้ามากกว่าโควตาที่กำหนดไว้สำหรับกระเทียม (โควตา 365 ตัน ภาษีนอกโควตา 142%) และหอม (โควตา 65 ตัน ภาษีนอกโควตา 57%)

2. ถึงแม้ว่าผลไม้ไทยและจีนจะมีฤดูกาลออกผลผลิตที่แตกต่างกันก็ตาม แต่เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันที่สามารถช่วยขยายระยะเวลาการออกผลผลิต รวมถึงช่วยให้สามารถออกผลผลิตได้ในช่วงนอกฤดูกาล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทางเลือกบริโภคของผู้ซื้อเนื่องจากผลไม้เป็นสินค้าที่สามารถทดแทนกันได้ (Substitute Goods)

3. ถึงแม้ว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าผลไม้ไทยจะเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลา 2 ปี แต่ราคาผลไม้ส่งออกไปจีนไม่ได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด นอกจากนี้ผลไม้ไทยยังเป็นที่รู้จักค่อนข้างจำกัดในประเทศจีน โดยมณฑลที่นิยมและรู้จักผลไม้ไทยเป็นอย่างดีคือบริเวณภาคใต้ของจีน เช่น กวางตง และยูนนาน ในขณะที่ผลไม้ไทยยังไม่เป็นที่รู้จักในมณฑลทางตะวันออกเฉียงเหนือ หากพิจารณาจากจำนวนประชากรแล้วพบว่า มณฑลทางภาคใต้ของจีน ได้แก่ กวางตง ยูนนาน และกว่างซีมีประชากรรวมกันเพียง 13% ของประชากรทั้งประเทศ

บทที่ 5

กฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของจีน

เริ่มจากวันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา แม้ว่าไทยกับจีนสามารถส่งออกผักและผลไม้โดยยกเว้นภาษี การนำเข้าซึ่งกันและกัน แต่ผลไม้ไทยที่ส่งออกมายังจีน รัฐบาลจีนยังเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 13 ใน ปัจจุบันนี้ การส่งออกผลไม้ไทยมายังมณฑลกว่างตุงนั้น ส่วนใหญ่จะส่งเข้าทางฮ่องกงก่อนที่จะส่งเข้ามายังตลาดค้าส่งผักและผลไม้เจียงหนาน (Guangzhou Jiangnan Fruit & Vegetable Wholesale Market) ซึ่งตั้งอยู่ในนครกว่างโจว หลังจากนั้น จึงค่อยกระจายไปยังมณฑลกว่างตุงและมณฑลอื่นๆ การที่ผลไม้ไทยมารวมตัวกันที่ตลาดเจียงหนาน ก็เพราะว่าตลาดค้าส่งผลไม้แห่งนี้เป็นตลาดนำเข้าผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในเขตภาคใต้ของจีน โดยผู้นำเข้าต้องมีเงื่อนไขในการดำเนินธุรกิจดังนี้

1. ผู้นำเข้าต้องมีใบอนุญาตการนำเข้าผลไม้
2. ก่อนที่ผู้นำเข้าจีนจะลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงการซื้อขายกับผู้ส่งออกไทยต้องกรอกแบบฟอร์มการขอใบรับรองการนำเข้า (Import Permit) และยื่นให้กับหน่วยงาน AQSIQ (General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine) เพื่อขอใบรับรองการนำเข้า (Import Permit) ซึ่งปกติจะใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 3 สัปดาห์ ทั้งนี้ ใบรับรองการนำเข้านี้จะมีระยะเวลา 3 เดือนนับจากวันที่ได้รับอนุมัติการนำเข้า โดยจำนวนครั้งในการนำเข้าไม่มีการกำหนด แต่ปริมาณการนำเข้าจะต้องไม่เกินจากจำนวนปริมาณทั้งหมดที่ได้รับอนุมัติการนำเข้า
3. รายละเอียดของเอกสารต่างๆ ที่ยื่นให้หน่วยงาน AQSIQ เพื่อขอใบรับรองการนำเข้านั้น หากมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ประเภทสินค้า ปริมาณและน้ำหนักของสินค้า หรือทำเรือนำเข้า ผู้นำเข้าก็จะต้องยื่นขอใบรับรองการนำเข้าใหม่
4. ผู้ส่งออกไทยจะต้องเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้กับผู้นำเข้าจีนเพื่อใช้เป็นเอกสารในการดำเนินการด้านพิธีการนำเข้าผลไม้ของจีน
-Quarantine Certificate จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- Certificate of Origin จากกระทรวงพาณิชย์
- Trade Contract (เอกสารระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย)
- Letter of Credit
- Invoice/Bill of Lading

5. กรณีการส่งออกลำไยไทยมายังประเทศจีน สิ่งที่ต้องระวังคือปัญหาสารเคมีตกค้าง ซึ่งตามระเบียบของจีน สารตกค้าง Sulfur Dioxide (SO₂) ในลำไยไทยต้องไม่เกิน 50 ppm

6. เรือบรรทุกสินค้าจากประเทศไทยมายังนครกวางโจวมีเพียงสัปดาห์ละ 1-2 เที่ยว ดังนั้น ผู้ส่งออกผลไม้ไทยส่วนใหญ่จึงมักจะนิยมส่งผลไม้ผ่านมาทางเขตฮ่องกง ก่อนที่จะถ่ายใส่รถบรรทุกเข้ายังตลาดค้าส่งผลไม้เจียงหนาน ในนครกวางโจว โดยผู้ส่งออกไทย จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการส่งสินค้าไปถึงตลาดค้าส่งผลไม้เจียงหนาน (ผู้นำเข้าจีนจะช่วยประสานงานเรื่องการขนส่งสินค้าจากเขตฮ่องกงเข้ามานครกวางโจว) โดยเสียค่าใช้จ่ายประมาณ RMB 20,000-25,000/ตู้คอนเทนเนอร์ (ขนาด 40 ฟุต)

7. การชำระค่าสินค้านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีฝากขาย โดยราคาสินค้านั้นจะขึ้นอยู่กับสถานะตลาดในแต่ละวัน ในช่วงเวลาใดที่ผลไม้ไทยส่งออกมายังจีนไม่ตรงกับช่วงเวลาที่ผลไม้จีนออกสู่ตลาดและปริมาณการส่งออกยังไม่มาก ราคาผลไม้ไทยที่ขายอยู่ในตลาดฯ ก็จะมีราคาค่อนข้างสูง ในขณะที่เดียวกัน ถ้าเป็นช่วงที่ตรงกับฤดูของผลไม้จีน โดยเฉพาะลำไยจีนหรือผลไม้ไทยส่งออกที่มีปริมาณค่อนข้างมาก ราคา ก็จะค่อนข้างต่ำ โดยตัวแทนฝากขายจะเก็บค่าธรรมเนียมประมาณ 3-5 หยวน/กล่องผลไม้ (น้ำหนักประมาณ 10 กก. ซึ่งการชำระเงินโดยทั่วไปนั้นผู้นำเข้า/ตัวแทนฝากขายจะโอนเงินให้กับผู้ส่งออกผลไม้ไทยเป็นงวดๆ ดังนั้น ผู้ส่งออกผลไม้ไทยจึงควรที่จะพิจารณา ศึกษาผู้นำเข้า/ตัวแทนฝากขายให้ดีและถ่วงน้ำหนักก่อนดำเนินการตกลงทำธุรกิจ

บทที่ 6

เส้นทางตลาดผลไม้ไทยเข้าจีน

การส่งผลไม้ไทยไปจีนสามารถส่งไปได้หลายเส้นทาง ทั้งทางอากาศ ทางน้ำ และทางบก โดยเส้นทาง การขนส่งหลักที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับที่สุดคือทางน้ำจากท่าเรือแหลมฉบัง ไปฮ่องกงแล้วจึงเข้าจีนทางมณฑลกว่างตุง หรือในกรณีของลำไยอบแห้งส่วนหนึ่งส่งไปทาง แม่น้ำโขงเพื่อเข้าสู่ มณฑลยูนนานประเทศจีนได้เช่นกัน ในขณะที่การขนส่งทางบกส่วนมากจะใช้เส้นทางจากอำเภอแม่สายผ่านทางประเทศพม่าเพื่อเข้าสู่มณฑลยูนนานประเทศจีน

ลอจิสติกส์ผลไม้ส่งออกไปจีน

ในประเทศ

1. ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งในประเทศ 1-2 วัน โดยชาวสวน/ผู้ปลูกนำผลผลิตไปส่ง ณ จุดรวบรวมสินค้า (ล้ง) เพื่อคัดเกรดผลไม้ บรรจุ และกระจายต่อไปยังผู้ส่งออก และตลาดผลไม้ในประเทศ
2. การขนส่งลำไยสด ส่วนใหญ่จะส่งลำไยผ่านทางท่าเรือแหลมฉบัง โดยชาวสวนจะเก็บลำไยในตอนเช้า และส่งไปยังล้งที่จอมทอง และ/หรือสันป่าตอง และล้งจะทำการอบสาร ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ในช่วงเย็นจนถึงกลางคืน เมื่อบรรจุเต็มคันรถแล้วก็จะขนส่งไปยัง ท่าเรือแหลมฉบัง ใช้เวลาในการขนส่ง 10 ชม.
3. การขนส่งทุเรียนจะส่งไปยังล้งที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เพื่อคัดเกรด ขนาด และทำการบรรจุ แล้วจึงขนส่งไปยังท่าเรือแหลมฉบังใช้เวลาในการขนส่ง 4 ชม.

ปัญหาอุปสรรค

1. ลำไยมีคุณภาพด้อยลงเนื่องจากเกษตรกรเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยไม่ดูแลรักษาต้น ลำไย ทำให้ถูกกดราคาสินค้าจากผู้นำเข้า

2. ทำเรือแหลมฉบังกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องนำสินค้าไปถึงท่าเรืออย่างน้อย 12 ชม. ก่อนเรือเทียบท่า และเรือถูกกำหนดให้ต้องอยู่ที่ท่าเรืออย่างน้อย 24 ชม. ซึ่งโดยรวมแล้ว สินค้าจะถูกทิ้งไว้ที่ท่าเรือ 36 ชม. แต่เนื่องจากลำไยเป็นสินค้าที่มีอายุการเก็บรักษาสั้นและเน่าเสียง่าย ดังนั้นจึงต้องพยายามกระจายสินค้าออกไปให้เร็วที่สุดเพื่อป้องกันการถูกกดราคา ทั้งนี้ท่าเรือแหลมฉบังได้รับทราบปัญหาดังกล่าวแล้ว และได้ผ่อนผันให้ผู้ส่งออกนำสินค้าไปถึงท่าเรืออย่างน้อย 1 ชม. ก่อนเรือเทียบท่า
3. ค่าระวางเดินเรือที่บริษัทเดินเรือเรียกเก็บมีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะในช่วงที่ผลผลิตออกมาก มักมีการขึ้นราคาค่าระวางโดยไม่แจ้งให้ผู้ส่งออกทราบล่วงหน้า ซึ่งในบางครั้งค่าระวางสูงขึ้นเป็นเท่าตัวของช่วงเวลาปกติ
4. ปัญหาประกาศกรมการค้าต่างประเทศเรื่องการกำหนดชนิดหรือประเภทผักและผลไม้จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ ลำไย ทูเรียน ลิ้นจี่ มังคุด มะขาม มะม่วง ส้มโอ หน่อไม้ฝรั่ง ขิง กระเจี๊ยบสด ข้าวโพดฝักอ่อน และพริก ที่จะส่งออกไปยังประเทศ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย ฮองกง สิงคโปร์ และสหภาพยุโรป ต้องได้รับหนังสือรับรองการตรวจสอบสารพิษตกค้างจากกรมวิชาการเกษตรก่อนการส่งออก ทั้งนี้ประเทศจีนไม่ได้กำหนดว่าจะต้องมีใบรับรองการตรวจสอบสารพิษตกค้างใน สินค้าผักผลไม้นำเข้า แต่ประกาศกรมการค้าต่างประเทศกลับกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องขอใบรับรองดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสียเวลาแล้ว ยังเป็นการสร้างภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมให้กับผู้ส่งออกอีกด้วย โดยค่าตรวจสอบที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดไว้มีราคา 3,500 บาท ต่อ 1 ตัวอย่าง และต้องสุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบถึง 10-20 ตัวอย่าง และมีค่าออกใบรับรองอีก 500 บาท ทำให้การส่งสินค้า 1 ตู้คอนเทนเนอร์ต้องเสียค่าตรวจสอบเป็นเงินหลายหมื่นบาท
5. ผู้ซื้อจากประเทศจีน ฮองกง และได้หวัน เข้ามาซื้อผลไม้ในราคาถูกลงจากชาวสวนไทยโดยตรงแล้วจึงส่งไปขายที่จีนในราคาที่ถูกลงกว่าทั่วไป

เส้นทางการขนส่งทางน้ำ

แหลมฉงชิ่ง-ฮ่องกง-เซินเจิ้น-กวางโจว

1. ผลไม้ไทยร้อยละ 80-90 นำเข้าผ่านไปทางเขตฮ่องกง จนถึงตลาดเจียงหนาน นครกวางโจว แล้วกระจายสินค้าจากตลาดเจียงหนานไปยังมณฑลต่างๆทั่วประเทศจีน สาเหตุที่ผู้ส่งออกนิยมส่งสินค้าไปเส้นทางนี้เนื่องจากมีเรือออกจากแหลมฉงชิ่งไปฮ่องกงสัปดาห์ละ 7 ลำ โดยท่าเรือฮ่องกงมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตลอด 24 ชม. และเป็นเส้นทางที่ใช้ ขนส่งผลไม้ไทยไป

จีนมาเป็นเวลานาน ดังนั้นด่านศุลกากรและหน่วยงานตรวจสอบสินค้า (AQSIQ) ของจีนจึงมีความคุ้นเคยกับการตรวจสอบ ผลไม้ไทยเป็นอย่างดี

2. ระยะเวลาการขนส่งสินค้าจากท่าเรือแหลมฉงชิ่งไปถึงท่าเรือฮ่องกง 5-6 วัน แล้วจึงลาก ตู้สินค้าไปยังด่านนำเข้าในเขตเซินเจิ้น ซึ่งได้แก่ ด่านซาโหว่เจี้ยว (Sha Tou Jiao) ด่านเหวินจินตู้ (Wen Jin Du Jiao) และด่านเซโข่ว (Sei Kou Jiao) โดยใช้เวลาขนส่งจากฮ่องกงไปจนถึงตลาดเจียงหนานประมาณ 18 ชม. (รวมเวลาผ่านพิธีศุลกากร) เสีย ค่าบริการ 3,800 หยวนต่อ 1 ตู้คอนเทนเนอร์ (ขนาด 40 ฟุต) โดยรวมแล้วใช้เวลาในการขนส่งจากไทยไปจนถึงจีน 7-8 วัน

3. ผู้นำเข้า/ผู้ค้าส่งในตลาดเจียงหนานมีจำนวน 23 ราย แต่ผู้มีใบอนุญาตการนำเข้าผลไม้มีเพียง 6 ราย ได้แก่

- Yong Shun Yi Import & Export Co., Ltd.
- Bao Yu Import & Export Co., Ltd.
- Xing Li Import & Export Co., Ltd.
- Gao Chao Import & Export Co., Ltd.
- Wan Shun Lai Import & Export Co., Ltd.
- In De He Import & Export Co., Ltd.

ผู้ส่งออกไทยนิยมฝากให้ผู้นำเข้าเงินจำหน่ายผลไม้แทนในลักษณะ Consignment โดยส่วนมาก ผู้นำเข้าเงินจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการฝากขายในอัตรา 6,000 หยวนต่อตู้คอนเทนเนอร์ และตลาดเจียงหนานคิดค่าธรรมเนียมในการนำผลไม้มาวางขาย ค่าไฟฟ้า และค่าคนงาน ในอัตรา 1,000 หยวนต่อตู้คอนเทนเนอร์ ในช่วง 24 ชม. แรก และอีก 150 หยวน ในอีก 12 ชม. ต่อไป

ปัญหาอุปสรรค

1. AQSIQ ได้ประกาศให้การนำเข้าผลไม้ต้องปฏิบัติตาม “วิธีการบริหารควบคุมตรวจสอบและกักกันโรคในผลไม้ที่นำเข้า” ฉบับใหม่ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2548 ซึ่งกำหนดให้ผลไม้นำเข้าผ่านทางฮ่องกง หรือมาเก๊าจะต้องขนส่งโดยตู้บรรจุสินค้า และเข้าด่านโดยตู้บรรจุสินค้าเดิม บรรจุภัณฑ์เดิม ใบรับรองเดิม (เรียกว่าของเดิม 3 อย่าง) โดยจะต้องผ่านการรับรองจากองค์การกักกันโรคพืชประจำด่านฮ่องกง หรือมาเก๊าซึ่งได้รับมอบหมายจาก AQSIQ ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนและระยะเวลาการส่งผลไม้ไปประเทศจีนมากขึ้น และอาจทำให้ผลไม้เน่าเสียได้
2. ในปัจจุบันได้มีการส่งชมพู่ไปนครกว่างโจวทางอากาศโดยใช้บริการของการบินไทย แต่ AQSIQ ณ ท่าอากาศยานกว่างโจว ก่อนข้างเข้มงวดและไม่รับดำเนินการตรวจสอบสินค้าหลังเวลา 15.00 น. ซึ่งต่างจาก AQSIQ ณ ด่านเซินเจิ้นที่ให้บริการนอกเวลาและไม่ เข้มงวดในการตรวจสอบมากนัก
3. ผู้ส่งออกต้องเสียค่า Transit เมื่อส่งสินค้าผ่านทางฮ่องกงเป็นจำนวนเงิน 3,500 เหรียญฮ่องกงต่อ 1 ตู้คอนเทนเนอร์
4. ปัญหาสินค้ากระจุกตัวที่ตลาดปลายทาง และถูกกดราคาโดยตัวแทนซื้อขายจีน (Broker) ที่เมืองกว่างโจวซึ่งเป็นตัวแทนซื้อขายรายใหญ่และมีอิทธิพลสูง มีจำนวนประมาณ 7-8 ราย มักจะร่วมมือกันกดราคาผลไม้ไทย โดยเฉพาะในช่วงที่มีการส่งสินค้าไปมากๆ โดยในช่วงฤดูกาลผลผลิตที่มีการส่งผลไม้ไปมาก สินค้าจะถูกกดราคาอย่างหนัก โดยราคา สินค้าลดลงประมาณร้อยละ 30-40 นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการค้าส่งผลไม้บางส่วนได้ไปซื้อผลไม้จากเกษตรกรในลักษณะเหมาสวน แล้วดำเนินการคัดเกรดและขนาดของ ผลไม้ขายให้กับผู้ส่งออกไทยในราคาค่อนข้างสูง เมื่อผู้ส่งออกไทยส่งออกไปยังประเทศจีน ราคาผลไม้ไทยในตลาดจีน

จึงมีราคาสูงขึ้นตามต้นทุน หลังจากนั้นผู้ประกอบการค้าส่ง ผลไม้ดังกล่าว ได้นำผลไม้ที่เหลือจากการคัดเกรดและขนาดส่งออกไปยังประเทศจีนในราคาที่ต่ำกว่า ทำให้ผลไม้ไทยที่ขายอยู่ในราคาตลาดถูกกดราคาให้ต่ำลงตามมาด้วย

แหลมฉบัง-เชียงใหม่

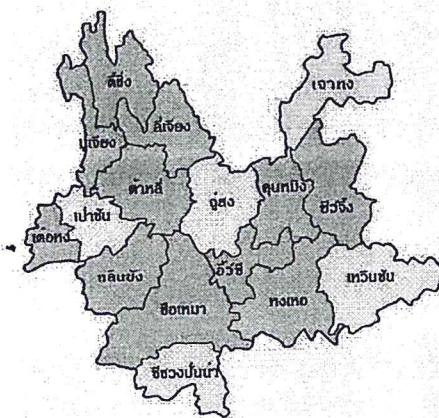
1. ระยะเวลาการขนส่งสินค้าจากท่าเรือแหลมฉบัง ไปถึงท่าเรือเชียงใหม่ 10-12 วัน มีสินค้าผลไม้ส่งจากไทยไปประมาณ 30 ตู้คอนเทนเนอร์ ต่อเดือน โดยสินค้าส่วนใหญ่คือลำไย ทั้งนี้ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาผลไม้ไทยส่งไปยังเชียงใหม่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาอุปสรรค

1. ค่าขนส่งการเชียงใหม่กำหนดให้ต้องมีการพักสินค้าไว้ในตู้คอนเทนเนอร์อย่างน้อย 48 ชม. ก่อนผ่านพิธีศุลกากร ทำให้ผลไม้ขาดความสดเมื่อส่งถึงมือผู้นำเข้า

เชียงใหม่-เชียงใหม่-คุนหมิง (แม่น้ำโขง)

1. สินค้าที่ส่งมาตามเส้นทางนี้ส่วนใหญ่จะเป็นลำไยอบแห้ง เนื่องจากมีจำนวนเที่ยวเรือ ขนส่งน้อยคือประมาณ 120 เที่ยวต่อปี และเรือมีขนาดเล็กสามารถบรรทุกสินค้าได้เพียง 100-300 ตันต่อเที่ยวเรือ นอกจากนี้ยังไม่สามารถบรรทุกคอนเทนเนอร์ที่มีตู้แช่เย็นซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการขนส่งผลไม้สดได้อีกด้วย

ปัญหาอุปสรรค

1. ด้านศุลกากรเชียงไฮ้กำหนดให้ต้องมีการพักสินค้าไว้ในตู้คอนเทนเนอร์อย่างน้อย 48 ชม. ก่อนผ่านพิธีศุลกากร ทำให้ผลไม้ขาดความสดเมื่อส่งถึงมือผู้นำเข้าสินค้าที่ส่งมาตามเส้นทางนี้ส่วนใหญ่จะเป็นลำไยอบแห้ง เนื่องจากมีจำนวนเที่ยวเรือ ขนส่งน้อยคือประมาณ 120 เที่ยวต่อปี และเรือมีขนาดเล็กสามารถบรรทุกสินค้าได้เพียง 100-300 ตันต่อเที่ยวเรือ นอกจากนี้ยังไม่สามารถบรรทุกคอนเทนเนอร์ที่มีตู้แช่เย็นซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการขนส่งผลไม้สดได้อีกด้วย
2. ผู้ส่งออกสามารถใช้เส้นทางขนส่งทางน้ำในช่วงหนึ่งและขนถ่ายต่อทางถนน โดยขนถ่ายระหว่างท่าเรือเชียงก๊ก (6 ชม.) หรือท่าเรือน้ำหลวง (8-9 ชม.) เพื่อส่งต่อไปยังเมืองเชียงรุ่ง และนครคุนหมิงต่อไป

ปัญหาอุปสรรค

1. การขนส่งสินค้าจากไทยไปจีนในบริเวณแม่น้ำโขงยังมีปัญหาในด้านระวางเรือที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะเรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ และไม่มีการประกันภัยสินค้าทางแม่น้ำโขงจากเชียงรายไปจีน นอกจากนี้บริษัทเรือที่ขนส่งผ่านเส้นทางนี้ยังเป็นบริษัทของชาวจีนทั้งหมดอีกด้วย
2. ข้อจำกัดในเรื่องช่วงเวลาในการขนส่ง เนื่องจากในฤดูร้อน ซึ่งเป็นช่วงที่ผลไม้ไทยออกผลผลิต แม่น้ำโขงจะตื้นเขิน ทำให้เรือสามารถขนส่งได้เพียงในบางช่วง (ระหว่างเดือนกรกฎาคมและเดือนมกราคม) และใช้เวลานาน เนื่องจากต้องรอช่วงเวลาเปิดเขื่อน (4 วันต่อครั้ง) ซึ่งไทยควรเจรจากับรัฐบาลจีนขอให้มีการเปิดเขื่อนและปล่อยน้ำเข้าสู่ แม่น้ำโขงให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาเส้นทางขนส่งเส้นทางนี้ให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น
3. การให้บริการของท่าเรือเชียงแสนที่ให้บริการเฉพาะเวลา 8.00-18.00 น. และหยุดให้บริการในวันอาทิตย์ ทำให้เรือสินค้าต้องมีการรอคิวเพื่อเทียบท่า นอกจากนี้ค่าบริการ ขนถ่ายสินค้าของท่าเรือเชียงแสน (ค่าเทียบท่า และค่ายกขน) ยังสูงกว่าค่าบริการของเอกชนอีกด้วย

เส้นทางรถยนต์

ไทย-พม่า-จีน

เริ่มจากอำเภอแม่สายผ่านด่านท่าจีเหล็ก (ประเทศพม่า) เมืองเชียงตุง เมืองลา และต้าล้อ (ประเทศจีน) ต่อไปยังคุนหมิง ระยะทาง 253 กม.

ไทย-ลาว-จีน

เริ่มจากอำเภอเชียงของผ่านด่านห้วยทราย เวียงภูคา หลวงน้ำทา และบ่อเต็น (ประเทศลาว) เข้าสู่เมืองเชียงรุ่ง (จิ่งหง) และนครคุนหมิง ระยะทางประมาณ 254 กม. (ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง คาดว่าจะเสร็จในปี 2550)

ปัญหาอุปสรรค

1. ต้องเสียค่าเหยียบแผ่นดินหรือ Transit Duty และ Transit Fee รวมร้อยละ 5 ให้กับรัฐบาลพม่า
2. รัฐบาลพม่าไม่อนุญาตให้บริษัทขนส่งของไทยให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยรถบรรทุกสินค้าที่ผ่านพม่าต้องเป็นรถบรรทุกของพม่าเท่านั้น
3. สินค้าถูกเปิดเพื่อตรวจสอบจำนวนหลายด่านทำให้สินค้ามีระยะเวลาการเก็บรักษาล้นลง ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงย่างกุ้ง ได้ขอให้รัฐบาลพม่าตรวจสอบสินค้า ณ จุดผ่านแดนท่าจีเหล็กเพียงด่านเดียว และรัฐบาลพม่าได้ให้ความเห็นชอบในหลักการเบื้องต้น

บทที่ 7

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการค้าผลไม้ไทย-จีน ภายใต้ FTA

1. มาตรฐานการตรวจสอบสินค้าผักผลไม้นำเข้าของจีนที่มีความเข้มงวดสูง และใช้เวลาในการขอใบอนุญาตและตรวจสอบสินค้านาน และ มาตรฐานการตรวจสอบสินค้ารวมถึงค่าธรรมเนียมต่างๆ ในแต่ละมณฑลยังมีความแตกต่างกัน โดยด่านนำเข้าที่มีความคุ้นเคยกับการตรวจสอบสินค้าผลไม้ไทยเป็นอย่างดี เช่น ด่านในเขตเซินเจิ้น จะมีความเข้มงวดน้อยกว่าด่านที่ไม่คุ้นเคยกับการตรวจสอบผลไม้ไทย นอกจากนี้ด่านเซินเจิ้นยังมีการปฏิบัติงานล่วงเวลานานกว่าด่านอื่นในประเทศจีน ซึ่งจะปฏิบัติงานในช่วงเวลาราชการเท่านั้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายตลาดผลไม้ไทยไปสู่ มณฑลอื่นๆ ของประเทศจีน

ข้อเสนอแนะ

- ขอให้หน่วยงานภาครัฐของจีนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศุลกากร และ AQSIQ เข้าใจและร่วมมือในทางปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าที่เน่าเสียง่าย โดยตรวจสอบสินค้าภายใน 24 ชม. และขอให้เพิ่มหน่วยตรวจสอบสินค้าตามสนามบินต่างๆ โดยเฉพาะในจุดที่มีเที่ยวบินตรงจากประเทศไทย เช่น ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ คุนหมิง ฉงตู่ กุ้ยหลิน ซีอาน และเซี่ยเหมิน เป็นต้น เพื่อเป็นการขยายตลาดการค้าผลไม้ไปยังมณฑลอื่นๆ ในประเทศจีน

2. กฏระเบียบที่เข้มงวดในการขอใบอนุญาตนำเข้าของผู้ประกอบการจีน และความไม่ยืดหยุ่นในสิทธิการใช้ใบอนุญาต โดยไทยขอให้จีนพิจารณาขยายระยะเวลาของการได้รับอนุญาตเป็น 1 ปี และจากการที่ผลไม้ไทยที่ส่งออกไปจีนมีหลากหลายชนิด การที่ต้องมีใบอนุญาตที่แยกกันเป็นรายชนิดผลไม้ นับเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งสินค้าไปยังจีน โดยใบอนุญาตนำเข้าผลไม้ (Import Permit) รัฐบาลจีนอนุญาตให้เฉพาะชาวจีนเป็นผู้นำเข้า ทำให้ผู้ส่งออกไทยต้องส่งเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าให้ชาวจีนที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการเท่านั้น นอกจากนี้ผู้นำเข้าจะต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าผลไม้แยกเป็นแต่ละชนิด/ประเภทของผลไม้จากรัฐบาลกรุงปักกิ่ง ซึ่งไม่สามารถใช้ร่วมกันได้

ข้อเสนอแนะ

- ขอให้มีการผ่อนผันการออกใบอนุญาตนำเข้าผลไม้ให้สามารถใช้ร่วมกันได้ในทุกประเภทผลไม้

3. การนำเข้าผลไม้ไทยถึงแม้ว่าจะไม่มีการเก็บภาษีนำเข้าแต่ผู้นำเข้าต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม 13% ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม เนื่องจากทางฝ่ายไทยไม่มีการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผลไม้นำเข้าของจีน นอกจากนี้ในทางปฏิบัติแล้วเกษตรกรชาวจีนยังสามารถหาช่องทางเพื่อหลบเลี่ยงการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตรา 13% ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

- ขอให้ทบทวนการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มหรือลดหย่อนอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มลงเช่นเดียวกับที่จีนมีการลดหย่อนภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับลาว และเวียดนาม

4. การจัดตั้งบริษัทเพื่อดำเนินธุรกิจในประเทศจีนของผู้ประกอบการไทย ในปัจจุบันทางการจีนกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำสำหรับชาวต่างชาติไว้ในอัตราที่สูงถึง 500,000 หยวน ทำให้ผู้ประกอบการของไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าไปดำเนินธุรกิจได้ ในขณะที่ทางการไทยกำหนดไว้ในอัตราที่ต่ำกว่ากันมากคือ 5 แสนบาท นอกจากนี้ในทางปฏิบัติการนำเข้าสินค้าเกษตรของไทยยังต้องดำเนินการผ่านบริษัทจีนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลกลาง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำหรับนักธุรกิจไทยที่ประสงค์จะเข้าไปเปิดบริษัทนำเข้าผลไม้ในประเทศจีน ในขณะที่ผู้ประกอบการจีนสามารถเดินทางมาซื้อผลไม้จากเกษตรกรไทยโดยตรงแล้วดำเนินส่งไปประเทศจีนเองโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

- ขอลดหย่อนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำและขอให้ผู้ประกอบการไทยที่จดทะเบียนบริษัทในจีนสามารถขอใบอนุญาตนำเข้าได้เช่นเดียวกับบริษัทจีน

5. การขนส่งสินค้าจากไทยไปจีนในบริเวณแม่น้ำโขงยังมีปัญหาในด้านระวางเรือที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะเรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ และไม่มีการประกันภัยสินค้าทาง แม่น้ำโขงจากเชียงรายไป

จีน ประกอบกับข้อจำกัดในเรื่องช่วงเวลาในการขนส่ง เนื่องจากในฤดูร้อน ซึ่งเป็นช่วงที่ผลไม้ไทย ออกผลผลิต แม่น้ำโขงจะตื้นเขิน ทำให้เรือสามารถ ขนส่งได้เพียงในบางช่วง (ระหว่างเดือน กรกฎาคมและเดือนมกราคม) และใช้เวลานาน เนื่องจากต้องรอช่วงเวลาเปิดเขื่อน (4 วันต่อครั้ง)

ข้อเสนอแนะ

- เกรงขอให้มีการเปิดเขื่อนและปล่อยน้ำเข้าสู่แม่น้ำโขงให้มากขึ้น และเพิ่มเที่ยวเรือในเส้นทางนี้ และขอให้จีนอนุญาตให้เรือจากบริษัทเดินเรือไทยสามารถดำเนินการขนส่ง สินค้าเข้าสู่จีนใน เส้นทางนี้ เพื่อพัฒนาเส้นทางทางการขนส่งเส้นทางนี้ให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น

6. การตรวจสอบลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามในเอกสารแหล่งกำเนิดสินค้า (Form E) ซึ่งทางศุลกากร จีนมักตรวจพบว่าลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามของฝ่ายไทยมักจะ ไม่เหมือนกับแบบอย่างลายมือชื่อที่ แจ้งให้กับฝ่ายจีน ทำให้การนำเข้าสินค้าไทยต้องล่าช้าออกไปจากกำหนดเดิม

ข้อเสนอแนะ

- ทำความเข้าใจกับฝ่ายจีนในเรื่องระบบการออกเอกสารแหล่งกำเนิดสินค้าของไทย

7. AQSIQ ได้ประกาศให้การนำเข้าผลไม้ต้องมีการขอใบอนุญาตด้านสุขอนามัยพืชก่อนการลงนาม ในสัญญาซื้อขาย และต้องปฏิบัติตาม “วิธีการบริหารควบคุมตรวจสอบและกักกันโรคในผลไม้ที่ นำเข้า” ฉบับใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2548 โดยกำหนดให้ผลไม้นำเข้าผ่านทาง ช่องก หรือมาเก๊าจะต้องขนส่งโดยตู้บรรจุสินค้า และเข้าด่านโดยตู้บรรจุสินค้าเดิม บรรจุภัณฑ์เดิม ใบรับรองเดิม (เรียกว่าของเดิม 3 อย่าง) โดยจะต้องผ่านการรับรองจากองค์การกักกันโรคพืชประจำ ด่านช่องก หรือมาเก๊าซึ่งได้รับมอบหมายจาก AQSIQ ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนและระยะเวลาการ ส่งผลไม้ไปประเทศจีนมากขึ้น และอาจทำให้ผลไม้เน่าเสีย

ข้อเสนอแนะ

- ขอให้พิจารณาลดหย่อนขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อเป็นการลดอุปสรรคทางการค้า

8. ปัญหาประกาศกรมการค้าต่างประเทศเรื่องการกำหนดชนิดหรือประเภทผักและผลไม้จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ ลำไย ทูเรียน ลิ้นจี่ มังคุด มะขาม มะม่วง ส้มโอ หน่อไม้ฝรั่ง จิง กระเจี๊ยบสด ข้าวโพด ผักอ่อน และพริก ที่จะส่งออกไปยังประเทศ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย ฮองกง สิงคโปร์ และ สหภาพยุโรป ต้องได้รับหนังสือรับรองการตรวจสอบสารพิษตกค้างจากกรมวิชาการเกษตรก่อนการส่งออก ทั้งนี้ประเทศจีนไม่ได้กำหนดว่าจะต้องมีใบรับรองการตรวจสอบสารพิษตกค้างใน สินค้า ผักผลไม้ นำเข้า แต่ประกาศกรมการค้าต่างประเทศกลับกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องขอใบรับรองดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสียเวลาแล้ว ยังเป็นการสร้างภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมให้กับผู้ส่งออกอีกด้วย โดย ค่าตรวจสอบที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดไว้มีราคา 3,500 บาท ต่อ 1 ตัวอย่าง และต้องสุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบถึง 10-20 ตัวอย่าง และมีค่าออกใบรับรองอีก 500 บาท ทำให้การส่งสินค้า 1 ตู้คอนเทนเนอร์ต้องเสียค่าตรวจสอบเป็นเงินหลายหมื่นบาท

ข้อเสนอแนะ

- พิจารณายกเว้นการบังคับใช้ข้อกำหนดข้างต้นในการส่งออกสินค้าผักผลไม้ที่จะส่งไปยังประเทศที่ไม่ได้ มีข้อบังคับตรวจสอบสารพิษตกค้าง เช่น จีน มาเลเซีย และฮองกง เพื่อเป็นการลดภาระที่เกิดขึ้นกับผู้ ส่งออกไทยทางด้านค่าใช้จ่าย และระยะเวลาการดำเนินการตรวจสอบสินค้า

9. ท่าเรือแหลมฉบังกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องนำสินค้าไปถึงท่าเรืออย่างน้อย 12 ชม. ก่อนเรือเทียบท่า และ เรือถูกกำหนดให้ต้องอยู่ที่ท่าเรืออย่างน้อย 24 ชม. ซึ่งโดยรวมแล้ว สินค้าจะถูกทิ้งไว้ที่ท่าเรือ 36 ชม. แต่ เนื่องจากลำไยเป็นสินค้าที่มีอายุการเก็บรักษาสั้นและเน่าเสียง่าย ดังนั้นจึงต้องพยายามกระจายสินค้าออกไปให้เร็วที่สุดเพื่อป้องกันการถูกกดราคา ทั้งนี้ท่าเรือแหลมฉบังได้รับทราบปัญหาดังกล่าวแล้วและได้ ผ่อนผันให้ผู้ส่งออกนำสินค้าไปถึงท่าเรืออย่างน้อย 1 ชม. ก่อนเรือ เทียบท่า

ข้อเสนอแนะ

= ท่าเรือแหลมฉบังได้รับทราบปัญหาดังกล่าว และได้ผ่อนผันให้ผู้ส่งออกนำสินค้าไปถึงท่าเรืออย่างน้อย 1 ชม. ก่อนเรือ เทียบท่า ซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามเรือที่จะเข้าเทียบท่ามี โอกาสที่จะเดินทางมาถึงช้ากว่าเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้สินค้าต้องมารอล่วงหน้านานกว่าที่ควรจะเป็น ข้อเสนอที่ควรจะเป็นคือกำหนดให้สินค้ามาถึงท่าเรือก่อนเรือออกจากท่า

บทที่ 8

บทสรุป

FTA ไทย-จีน สินค้าเกษตร ได้ส่งผลให้การค้าผักผลไม้ระหว่าง 2 ประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อทั้งเกษตรกร ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้บริโภค ของทั้ง 2 ประเทศ การส่งออกผลไม้ไทยไปประเทศจีนในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2548 (ม.ค.-ก.ย.) ขยายตัวเพิ่มขึ้น 34.67% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยผลไม้ไทยที่เป็นที่นิยมในจีน ได้แก่ ทุเรียน ลำไย และมังคุด นอกจากนี้ผลไม้ไทยยังมีแนวโน้มที่จะสามารถขยายปริมาณและมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศจีนได้อีกมาก ทั้งนี้เนื่องจากผลไม้ไทยเป็นที่รู้จักในผู้บริโภคจำนวนเพียง 13-18% ของชาวจีนทั่วประเทศ

ในปัจจุบันภาครัฐและภาคเอกชนไทยได้ให้ความสำคัญกับตลาดจีนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงทางด้านจำนวนประชากรและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงปัจจัยด้านที่ตั้งซึ่งมีระยะทางห่างจากไทยไม่ไกลจากกันมาก ทำให้ตลาดจีนเป็นตลาดที่น่าสนใจเป็นอย่างมากหากพิจารณาจากต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขนส่งที่ต่ำกว่าการส่งไปประเทศที่อยู่ไกลจากไทยซึ่งจำเป็นต้องใช้การขนส่งทางอากาศเท่านั้น ซึ่งการเจาะตลาดจีนนั้นต้องอาศัยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการตามกลยุทธ์การเจาะตลาด ดังนี้

กลยุทธ์การขยายตลาดส่งออกผลไม้ไทยเข้าสู่จีน

1. แก้ไขปัญหาและอุปสรรคการส่งออกผลไม้ โดยเฉพาะอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีทั้งทางด้านต้นทุน และปลายทาง โดยคำนึงถึงการลดขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลานาน และลดค่าใช้จ่ายที่มีผลต่อต้นทุนของสินค้าไทย เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าผลไม้ไทย ทั้งนี้เกษตรกรไทยและผู้ส่งออกต้องให้ความสำคัญทางด้านมาตรฐานสินค้าเช่นกัน
2. เจาะกลุ่มผู้บริโภคใหม่ (New Users) : สินค้าผลไม้ไทยที่ส่งออกไปจีนนั้นประมาณ 90% ถูกส่งไปยังนครกวางโจวเพื่อกระจายต่อไปยังตลาดผลไม้ในเมืองอื่นๆ ในประเทศจีน สาเหตุเนื่องมาจากเป็นเส้นทางขนส่งผลไม้ที่พ่อค้าไทย-จีนคุ้นเคยเป็นอย่างดี ในขณะที่การส่งผลไม้ตรงจากไทยไปเมืองอื่นๆ

ที่มีศักยภาพ เช่น ฉงชิ่ง เจินตู และเซียงไฮ้ยังเป็นไปโดยไม่สะดวก และยังมีปริมาณค่อนข้างจำกัด ผลไม้เมื่อส่งไปถึงก็มักจะเป็นช่วงใกล้หมดอายุการเก็บรักษา ทำให้ดูไม่น่ารับประทาน ทั้งนี้เนื่องจากผลไม้ไทยยังไม่เป็นที่นิยมและรู้จักในกลุ่มผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเมืองเหล่านี้ ประกอบกับหน่วยงานตรวจสอบสินค้าของจีนในเมืองเหล่านี้ยังขาดความชำนาญในการตรวจสอบสินค้าไทย ซึ่งทำให้การตรวจสอบสินค้าต้องใช้เวลา นาน ในขณะที่มณฑลทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีนนั้นแทบจะไม่รู้จักผลไม้ไทยเลย ดังนั้นกลยุทธ์ที่ควรดำเนินการคือการเจาะกลุ่มผู้บริโภคใหม่ โดยการทำประชาสัมพันธ์ผลไม้ไทยให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในประเทศจีน โดยเฉพาะในมณฑลที่ไกลจากประเทศไทย และส่งเสริมให้มีการกระจายสินค้าเข้าสู่ผู้มณฑลอื่นๆ ในประเทศจีน โดยภาครัฐควรดำเนินการในการอำนวยความสะดวกทางการเจรจาอุปสรรคทางด้านลอจิสติกส์

3. เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า : นับตั้งแต่จีนเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ในปี 2547 กลุ่มธุรกิจ Hypermarkets และ Retailers ยักษ์ใหญ่จากต่างประเทศ เช่น Tesco Carrefour และ Walmart ได้เข้าไปลงทุนในประเทศจีนเป็นจำนวนเงินมหาศาล และมีการขยายสาขาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2546 Carrefour มียอดขายในประเทศจีนรวมกันประมาณ 1.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ จากสาขา 240 แห่งของ Carrefour ยอดขายรวมของธุรกิจขายปลีกในประเทศจีนขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากในปี 2547 โดยยอดขายรวมทั้งประเทศมีมูลค่า 628 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปัจจุบันผู้บริโภคจีนมีความคุ้นเคยกับการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากห้าง Hypermarkets ต่างชาติเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลางชาวจีนซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นในอนาคตอันใกล้การอาศัยช่องทางของ Hypermarkets และ Retailers เพื่อกระจายสินค้าเข้าสู่ผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการขยายตลาดเข้าสู่จีน

บรรณานุกรม

1. รายงานจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครกวางโจว คุณหมิง เซี่ยงไฮ้ และสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงปักกิ่ง
2. รายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม วุฒิสภา “การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี”
3. รายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม วุฒิสภา “การศึกษาดูงานการค้าและการตลาดพืชผัก-ผลไม้ระหว่างไทย-จีน ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี”
4. ที่ปรึกษาการพาณิชย์ (นายพิษณุ เจริญมหาสาร) “ความสัมพันธ์ไทย-จีน : ข้อได้เปรียบของไทยต่อประเทศอื่นๆ”
5. กรมส่งเสริมการค้าส่งออก “โครงการหน่วยปฏิบัติการพิเศษเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเจรจาตลาดจีน”
6. มุขนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง “FTA Impact Working Group”
7. เอกสารประกอบการประชุม Symposium on FTA Fruits and Vegetables between China and Thailand
8. Website
  - www.gtis.com/gta
  - www.manager.co.th
  - www.dtn.go.th
  - www.depthai.go.th
  - www.mfa.go.th
  - www.moac.go.th
  - www.businessweek.com
  - www.china.org.cn